

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
 je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Usilovné dievča.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozšíriť široko a seba budúcnosť zabezpečiť.

☛ Kresťania! kupujte len u kresťanov! ☛

Katolícka samospráva (autonomia).

Katolícke obyvateľstvo Uhorska očakáva veľavýznamné udalosti v krátkej budúcnosti. Pohyb skoro už dušu vypustenej katolíckej samosprávy na novo ožil a do zimničnej rozčúlenosti privádza nie len katolíkov, ale i občanov druhého vierovyznania. Tak sme s ným, ako so zjavením na kríž pribitého, do kameného hrobu vloženého a na tretí deň z mŕtvých stavšieho Ježiša Krista, apoštoli. Jeho z mŕtvých vstanie nedôverlivo prijali, Jeho zjavenie sa za nemožnosť považovali. Ježiš opravdu z mŕtvých vstal, Jeho božská sila na kúsky zmrvila putá smrti, táto ho vzkriesila. On je pánom života i smrti. S Jeho zjavením sa rozošly stíny smrti a nastalo svetlo, radosť v ume a srdci učedníkov, zášť a pekelný hnev v srdciach farizejov. Ale daromné námahy zlostníkov. Proti skutku niet výkrutku! Udalosť môhli tajiť, ale nie premeniť.

Roku 1869. pekne započatý pohyb katolíckej samosprávy pretože od základu sa silným a pekným byť zdal, zakopali nepriatelia zjaveného katolicizmu. Na veky si ho pochovať mysleli. Sklamali sa. Cirkev katolícku riadi Duch Svätý, podporuje všemožná sila jedného pravdivého Boha. V oči tejto sile je sprostá a daromná ľudská námaha a napnutosť. Cirkev katolícku Boh zriadil, On založil skalopevné základy jej sústavy. Brány pekelné nepremôžu ju. Čo je cirkve katolíckej ku jej sústave potrebné, to i Božskou pomocou obdrží; ľuďmi zadané putá spadnú, oslobodí sa a sta pred obrom uchodia pred ňou posmešní neprajníci. Jednotlivých katolíkov môžu utíkať, ošialiť, v nepriateľskom tábore zo špiónov upotrebiť, alebo jako dakedysi turecký sultán janičarov pre rozhodnutie bitky viesť, avšak katolicizmus v svojom obsahu a celkovitosti, a jeho ducha nemôžu ani chytiť, ani vo vyvinutí síl, keď to on zapotreby drží, hatiť a prekážať. Obrovská sila katolicizmu spočíva v neomýlnom, v nepremožiteľnom duchu Božskom.

Vskutku božské a nie ľudské to dielo, ako druhé vierovyznania, cirkev katolícka. Už jej sústava vykazuje najdokonalejší ideál sriadenosti. Pri prevahe monarchie (jednovláda) čili teokracie (bohovláda) je ona tak šťastливо so živlov ľudu a majetnejších vrstiev národa složená, ako si to Tacitus, najchýrečnejší dejepisec drevných časov, v myšlienke predstavoval, avšak v živote za nemožné, nestále a previesť sa nedajúce pokladal. Cirkev katolícka podvrátila tvrdenie Tacita — vo svojom sú-

stavnom složení prežila búrky, stojí už 19 stolietí, a bude stáť, pokým sa Bohu ľúbiť bude. — Sriadenosť druhých vierovyznání, jakožto dielo slabých a krehkých ľudí, mení sa dľa požiadavok osudu, dľa vonkajších pomerov času, nestálosť prezradzuje i v hlavných článkoch viery. Všetky svoje sily na premoženie cirkve katolíckej, na skalu postavenej upotrebuje, lepšie povedano na vydobíjaní božského diela márne. Seba nezdokonaľuje. Sta trst semtam sa kníše: tu sa zo zpiatočnicstva živori, tam zase do hmotárstva zabľúdi a na základe zásady „čí je kraj, toho vieru vyznávajú“ ten filosofický smer podporuje, ktorý si panujúcu vrstvu spoločenstva podmanil — čo len i na krátky čas. Podpory nemá nikde, — pretože ako dielo krehkého človeka, krehké je samo v sebe.

O nenávisti oproti katolicizmu prechovanej ani hovoriť nejdem. Túto za prirodzenú držím, veď každému chudákovi, mizernému človečikovi — ľudský povedano — dobre padne, keď pri priaznivých zovnútorých okoličnosťach od seba silnejšieho kopnúť môže.

Avšak nie len v protivnom tábore nachádzajú sa nepriatelia cirkve katolíckej, najdeš ich aj v samom tábore katolíckom, ako Judáša v spoločnosti 12 apoštolov. Poznáme ich, predsa sa pred nimi nevystrihame. Vieme, že Judáš za mešcom baží, vidíme, že špiónsku službu koná, je zradca, a predsa ným neopovrhujeme; futujeme ho, modlíme sa zaň, mazníme sa s ným, trebárs vlastnú matku kameňuje. Na Božskom diele človek stálej štrbiny učiniť nemôže. Nie kňazi udržujú cirkev katolícku, ale sám Ježiš Kristus silou Ducha Svätého, keď zapotreby silou a zbraňou, keď zapotreby i bez nej.

Hodina konania odbila. Do pút okovaný katolicizmus Uhorska do práce zvoláva svojich veriacich, aby zachránili jeho neodvislosť, jeho svobodu, vydobili s jeho sriadením tak úzko spojenú samosprávu. Do boja druhovia, hor' sa víťazi! Buďme na to prichystaní, že proti povstavajúcemu pohybu katolíckej samosprávy všetky figle použijú naši vnútorní a zovnútorní nepriateli. Heslo spravodlivosti a prislúchajúcu nám obranu hlásajúc, požadujeme všetko to, čo nám dľa zákona a pravdy prináleží. Na slová nepriateľov, falošných priateľov veľkej váhy nekladme, nedajme sa odvieť od pokračovania v správno počatom pohybe. Čo druhí vydobili, vydobijme i my, na posilu a oslavu cirkve Božej. Počet našich vnútorých a vonkajších nepriateľov je veľký, nemnožme ho da-

romnými mienkami Našich nepriateľov pohromade drží len zisk a túžba, zaujané kreslo moci i ďalej požívať môcť.

Len pred jedným sa trasú, pred neodvislým a silnou samosprávou vládnucim katolicis noni, cítia, že keď si katolíci u nás do hustých radov zastanú, a I. Napoleonovský nepretržitý štvorec utvoria, vtedy bila hodina smrti tej vlády, čo vždy proti katolicizmu jedná a svojou liberálnosťou vystatuje sa. Učme sa z minulosti, tá nám povie, čo máme očakávať od takého smeru, ktorý svoju úľubu v udusení katolíckeho povedomia, v sputnaní katolíckeho ducha nachádza, a ktorý i vtedy hryze, keď sa lízat zdá. Nezávidíme druhým včul zaujaté kreslo slávy, ale by sme za živa do hrobu ľahli, keby sme včul poskytnuvší sa okamých neuchopili a katolicizmu smer neoznačili, nie za panovanie, ale za ideálnu slávu, nie ohľadom uníženia druhých konfessii, ale cieľom skutočného do života uvedenia vyjadrenej, zákonom poistenej rovnoprávnosti, opravdivej svobody a neodvislosti. Smutné terajšie polozenie môže nás presvedčiť o tom, že včul panujúci liberálny smer — bárs to aj tají, len to chce, aby katolicismus v Uhorsku mizerným otrokom bol, ktorého špiniť, posmievať, prenasledovať smie každý; ktorého slávnostný biskupský sbor opľuť, vyhrešiť svoboda i tomu ostatnému židovskému škrabákovi.

Protestanti a židi viac hlavu lámu nad našimi záležitosťami, ako my sami. Tu 12-tá hodina, dokažme, že my si tiež vieme rozkazať, vieme obrániť tú samostatnosť a neodvislosť katolicizmu, ktorá mu v Uhorsku ako prvému a najväznejšiemu historickému živlu a činiteľovi dľa zákona a práva prináleží za Boha, vlasť a kráľa.

Pohyby katolíckej majú jednu veľkú chybu: rôznosť náhľadov. Mnoho u nás tvrdých hláv — a ustúpiť ani jedna. Otázka katolíckej samosprávy, bárs životná, je veľmi háklivá. Dorozumenie sa v nej a do života uvedenie obťažuje zaznávanie právneho sriadenia cirkve katolíckej, taktiež i prehnanosť požiadavok v oči lchotám právnym a cirkevným. Merať, dľa vzoru uspôsobit ju nemôžeme, lebo ani sedmohradská, ani protestantská samospráva jej za vzor slúžiť nemôžu. Popredku osvedčujem, že predovšetkým oproti sa musím postaviť nesprávnej mienke tých katolíkov, čo opozdenosť pohybov katolíckej samosprávy okuňovaniu (?) sa vysokého biskupského sboru privlastňujú. Oh, zmýlení chudáci!

Dr. Ján Zelenýák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Jeho Veličenstvo pán kráľ 29. mája odcestoval z Budapešti do Viedne. Pred svojím odchodom prijal v audiencii mnoho politických mužov; ale v otázke kvóty a vyrovnania s Rakúskom všetko na starom zostalo, to jest vláda uhorská a rakúska odialily to na lepšie časi.

Veľké shromáždenie ľudové bolo minulý štvrtok v hlavnom a sídelnom meste, v Budapešti oproti povýšeniu kvóty. Väčšina stolíc sa už vyslovila proti tomu, aby Uhorsko viac platilo na spoločné výdavky uhorsko-rakúske; ponevác ale zastupiteľstvo hlavného mesta sa nevyslovilo čisto oproti tomu, každý celkom rozumne bude vidieť to, že obyvateľstvo mesta inú svoju vôľu tiež chcelo vysloviť. To bolo príčinou tohoto shromáždenia. Prítomnosť kráľa v Budapešti nemôže byť príčinou, aby obyvatelia mlčali. Vládne časopisy sa ale predsa hnevajú na budapešťanov, že vraj tento pohyb so svojou prepiatosťou kazil pokoj práve tých dní, keď je Jeho Veličenstvo kráľ medzi nami. Nuž ale, keď liberálna strana sa pobúrila oproti k áľovi a prinútila ho, toho času tiež prítomného v Budapešti, aby Weckerleho podržal za ministra; a potom, keď liberálna strana pokonala tú kalamajku, že vypriarli kone z voza Weckerlého a sami sa postavili koňmi: či tieto udalosti neboly ohromne iné demonstrácie a „nerozmyselnosti,“ ako keď sa občania bránia oproti povýšeniu kvóty alebo daní?!

Výkaz štátnych príjmov a výdavkov v prvom štvrtroku 1897. je nie veľmi príjemný: dľa toho bolo príjmov 112.995,19Z zl. 47 kr., a výdavkov 134.256.910 zl. 94 kr., nasledovne deficit je 21.261,725 zl. 47 kr., to jest štát o toľko vydal viac, ako prijal. A vláda ale predsa chce kvótu povýšiť. Bárs dobre vieme, že v prvom kvartale každého roku menej je príjmov ako v tretom kvartale v jaseňi, predsa každý bude doznať, že keby krajina taká bohatá a blahá bola, ako to židovský liberalismus hovorí, tak by nebolo deficitu ani časom, ani celkom.

„Nech žije gšeft!“ Že cirkevná politika liberálnej vlády a recipovanie židov jakým následkom bolo na mravy a city, to najlepšie vidíme v tom, že inkompatibilný výbor snemovne vyslancov a za ním väčšina snemovne ten vyriek dala, že vyslanci bankári ďalej môžu gšeftovať. Ponevác toto je oproti zákonu nesrovnalosti, ktorý dost zretedne hovorí, že vyslancom nesvobodno gšeftovať: každý sa porazí na tomto vyrieku a kričať bude: „nech žije gšeft! nech žije liberalismus!“ Len že to gšeftovanie my musíme zaplatiť, my všetci čo dane platíme. Ale liberáli zle počtujú: čosi-kamsi židia ich vytisnú zo všetkých úradov, snád aj zo snemu, to bude potom veselé gšeftovanie, d čim ľud sa nepozdvyhne a nepračká ím na prsty.

Uhorská vojenská akademia. Národná strana pod náčelnictvom grófa Apponyiho už viac než poldruha desaťročia žiadala založenie vojenskej akademie v Uhorsku; oproti tomu Tisza, Weckerle, Bánffy a celá liberálna strana vždy sa postavili; práve terajší minister-predseda, barón Bánffy sa pred rokom tak vyslovil, že žiadosti tejto nemôže byť dost učinené. Nuž a teraz Jeho Veličenstvo pán

kráľ dovolil, že by žiadosť grófa Apponyho ku radosti celej krajiny uplnená bola. Už ležia pred snemovou návrhy zákonov o vojenskej akademii. Prvý návrh zákona stará sa o to, aby v inštitútoch (školách), v ktorých pre spoločné vojsko dôstojníci byvajú vychováva i, založené bolo nových stotridsať miest pre uhorských mladíkov, ktorí si stav vojanský vyvoliť chcjú; doteraz vychovávané bolo 120 uhorských mladíkov vo vojenských reálkach a kadetských školách, odteraz ich prijmu 250. Druhý návrh zákona obsahuje polepšenie uhorského vojenského vychovávacieho ústavu tak zvaného Ludoviceum v Budapešti, ktorý stane sa vojenskou akademiou (najvyššou školou), kde takí mladíci, ktorí doplnili už 17 r. veku svojho a osem tried strednej školy alebo pre honvédske chovancov určenú vyššiu reálku s prospechom odbavili, za honvédske dôstojníkov budú vycvičení tak že po odbavení trojročného učenia (kursu) výjde odtiaľto 100 uhorských mladíkov čo honvédski dôstojníci.

V rakúskom ríšskom sneme ešte vždy sa konajú burlivé výstupy: židovská liberálna opozícia dobíjala aj na predsedu, niektorí rozzurení vyslanci i zápisnicu snemovne roztrhali a predsedovi do tváre hodili. Tak sa to koná tam temer každý deň. Vládi a väčšine zúvalo sa už toto búrenie menšiny a gr. Badeni minister-predseda bol na výsluchu u cisára v pondelok a je pravpodobné, že audiencia úzko súvisela s odročením zasadania. A tak sa to stalo: smen 2. júna rozpustili na neurčitý čas; vláda rakúska rada by pomerila Nemcov s Čechami, čo sa jej sotva podari. Volač sa musí stať, lebo je otázka že v snemovni zase povstane všeobecná pračka. Kam to povedie.

Vyjednávanie o pokoj medzi Gréckom a Tureckom veľmi ťažko ide na red; vojna sa ale preto neobnovuje, na to je Grécko veľmi slabé. Tieto ťažkosti sú tým väčšie, lebo vlády európejské úplne chcjú riešiť otázku grécko-tureckú ako i krétsku; na tomto ostrove má byť zavedená autonómna správa pod volajakým princem; za takého menovali princa Battenberga, ktorý si berie za ženu dcéru kniežata černo-horského. Lenže sa ťažko najde taký princ, ktorý by sa dal na to, aby poddarým bol aj sultánovi a aj gréckemu kráľovi lebo oba budú žiadať, aby im po slušný bol, ako aj európejským veľmožím.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 26. mája. *)

Najprv minister honvédstva barón *Fejérváry* predostrel návrhy vyšespomenuté zákonov o rozmnožení miest pre uhorských mladíkov vo vychovávacích a vyučovacích ústavoch spoločného vojska, a o vychovávacích a vyučovacích ústavoch honvédskejších.

Potom byly prijaté ostatné §-y návrhu zákona o porotných súdoch. — Nasledovali interpellácie. Minister vnútra *Perczel* odpovedal na interpelláciu opáta Jána *Molnára* v záležitosti občanov v *Letanovcák*, ktorí sa

*) V predešlom čísle „Krešťana“ na 5. strane je reč o zasadnutí 9. apríla; — ráčte to čítať: zasadnutie 25. mája.

ponosujú, že ich oproti zákonu a práva prinútili opravovať cestu, práve keď najsúrnejšia bola poľná práca. Minister *Perczel* sa pýtal služného, či to vraj pravda tomu, tento ale tak odpovedal, že *Perczel* ešte tých občanov napadol. Tak len služný dostal pravdu. Opáta *Molnár* prosil predsa ministra, aby nedovoliť občanov v tom čase namáhať s opravovaním ciest, keď poľná práca ich potrebuje, lebo z čoho budú žiť, z čoho budú veľké a ťažké dane platiť. Väčšina snemovni vzala odpoveď ministra v známosť.

Minister *Perczel* odpovedal potom *Visontaimu* v záležitosti intendanta divadla, *Nopcsa*; že obvinenie tohože nemá žiadného základu. Burlivé kriky nasledovaly potom, keď *Lud. Olay* pýtal sa ministra o policajnom pokútovaní študentov preto, že sa vyslovili proti povýšeniu kvóty, a *Holló* zase sa pýtal prečo prenasledujú universitckú mládež. Opozícia stále prerušovala *Perczela* ostrými poznámkami, ako: že vládi bolo milé, keď mládež povstala za cirkevnopolitické predlohy; konečne taká zbúra povstala, že minister nemôhol ani svoju reč dokončiť; vzdor toho väčšina i túto odpoveď v známosť vzala.

S tým sa zasadnutie dokončilo.

Ale na ulici medzitým pred snemovňou shromaždily sa veľké zástupy študentov a burlive kričali na *Bánffyho*, *Perczela* a rozličnými poznámkami ich vysmievali; na raz asi dve sto policajtov prišlo tam, na to sa študenti rozšli.

Zasadnutie 29. mája.

Trebárs sa dva dni minuly, búrka zase vypučila aj v tomto zasadnutí. *Olay*, *Polónyi* a *Justh* ponosovali sa, že sú v pivnici snemovne ukrytí policajti. I na galériách že ich je mnoho, ako i na ulici; rečníci žiadajú, aby predseda na skutku porobil poriadok a aby dal vyhnať policajtov. Na to sa stál krik, búrenie, ktoré neopustilo, čím predseda *Lang* nevyzdvihol zasadnutie a nepresvedčil sa, že policajtov odstráni.

Potom nasledovalo pojednávanie návrhu zákona o stavbe a kúpe pozemkov pre universitu, ako o polepšení stavu štátnych denníkov (diurnistov). — Na konci zasadnutia *G. Polónyi* pýtal sa ministra vnútra, že či bude trpeť takých policajských úradníkov, ktorí bez príčiny pretrhajú a búria ľudové shromáždenia proti kvóte. — Snemovňa vyzdvihla imunitu vyslancov *J. Sándora*, *I. Vestera*, *V. Picólera*, *Fr. Simu*, *M. Šerbána*, *Zolána Zne-kala* a *Št. fana Rakovszkého*, ktorých vydala súdu, a y sa proti nim vyšetrovanie počať mohlo.

Zasadnutie 1. júna.

V mene výboru *Št. Apáty* predostrel určenie v záležitosti tých vyslancov, ktorí boli oznámení, že mimo mandátu ablegátskeho všelijaké úrady majú, čo sa nesrovnáva; väčšina výboru ale odsúdila tak, že vyslanec môže gšeftovať aj s vládou a nemá sa pýtať, či to jeho voličia chcjú či nie. Väčšina snemovne sa tomu prihlásila, akože by nie, keď sa teraz svobodne môže z jednej líšky tri kože drať. Nech žije gšeft!

Potom nasledovalo pojednávajúce návrhu zákona o uvedení do života trestného postupovania. Referent *Psík* a minister *Erdély* odporúčali návrh; rečníkov pretrhali v reči všelijakými smiešnymi slovami.

Konečne *Eötvös* ponosoval sa, že policajti proti zákonu a práva prenasledujú každého, ktorý vo *Veselom Divadle* nechce počúvať nemeckú reč. S tým sa zasadnutie dokončilo.

Kto pustoší krajinu?

Keď sa prívŕženci *Tiszoví* na prevedení nových poriadkov v liberálnom kruhu medzi sebou usniesli a keď krajoľavičiaci, pôvodná *ugronovská* a *krajoľavá koššuthovská* vládna strana svojou pomocou im prispeť uzavrely, už vtedy za horúca boli sme písali v týchto novinách, že prevedením týchto nových poriadkov veľké pliaga, veľké nešťastie uvalia na uhorskú krajinu, ktorejžto národy už i bez týchto nových dobrôt klesajú a hynú pod jestvujúcimi už *farchami* a *útiskami*, a síce bez rozdielu vierovyznania. Dokázali sme to v nešciselných článkoch, že následkom nových poriadkov naša krajina na vnivoč výjde, jak na mravnonáboženskom tak i na hmotnom poli. Bojovali sme oproti týmto novým poriadkom nadľudskou silou. Naše utrpenia nemaly konca. Prenasledovali nás jako tú poľnú zver. Peňažité pokuty a žalár byly na dennom poriadku. *Kráľovskí fiškáli* a *sudcovia* večito len s nami majú do roboty ešte i dnes. — Neminie týždňa, žeby z nás jednoho alebo dvoch do žalára neodviedli. Avšak všetko darmo. My sa nedáme ani postrašiť ani odstrašiť, pretože sme úplne presvedčení o pravdivosti našich zásad a o ohromnej sile vo pravdách s nami hlásajúcich spočívavšej; toto povedomie nás v našich bojoch osilňuje, občerstvuje, dodávalo a dodáva nám ducha odvahy, vytrvanlivosti a nepremožiteľnosti. My sme odvážili veci vtedy, keď sme vyslovili, že nové cirkevné zákony nie nábožnosť, ale bezbožnosť, nemravnosť a zkažu prinesú, a len peňažité *farchy* na krk národu zavesia.

Včul je už vec zrejma, že nám v našich bojoch nie „*konfessionalismus*“ (vierovyznanie) bol smerodajný, čo nám liberáli silou-mocou nadišputovať chceli, ale naopak, vtedy keď sme cirkevno-politické zákony zazlievali a oproti ným sa postavili, toto sme nie výlučne na obranu *katolicizmu* činili, ale bola to obrana a ochrana *celého kresťanstva* a *všetkých kresťanov*.

Pravda, boli i v radoch protestantov mnohí, čo v srdci o podstate veci tak isto zmýšľali, avšak škodoradosť, že nové poriadky nám *katolíkom* citlivé porážky zapríčinia, ohlušila

hlas vnútorného spravodlivého zmýšľania. Ač-práve i proti presvedčeniu, na dvoje rozťali ten najsilnejší povraz, ktorým svojich veriacich cestou manželstva k svojim *cirkvám* ešte priťahnúť môhli, a to len preto, aby s týmto rozseklým povrazom nám *katolíkom* tak dľa *ľúbosti* pár vysoliť môhli. Avšak plán sa nezdaril. — *Odseklý povraz* držia ešte i dnes v rukách, nevediac čo s ným počať. Darmo sa ho namáhajú na spojenie svojho stáda následkom uvedenia nových poriadkov rozošlého upotrebiť; na to im jedon kúsok nestačí.

Avšak ani samo rozpustené stádo nechce sa viac spolu zísť. Jemu je *zlatá svoboda* bez *pastierskeho dozoru* tiež drahá a *ľubá*. A ešte viac ho teší, že zákonom *beznáboženstva* otvorili mu širokú bránu z *ovčince*, cez ktorú sa tak ľahko oslobodí zpod *platenia ťažkých cirkevných poplatkov*. Zíde sa mu to na kvótu, ktorú zaň druhý veru nikto nevyplatí.

Čo sme my v týchto novinách hlásali, že totižto *Tisza* a *Szász* s novými poriadky protestantov strašne oškodili, to dneska už i pán *Edmund Zoványi* (a myslíme, nie je sám) *tiszaföldvársky kalvínsky kňaz* otvoreno hlása. I protestantom prešla už *vľčia tma*, *hrubé belmo* im už s očú spadlo. Len nech to neni už pozde.

Takéto sú nami vystavené *vážky* z ohľadu *mravnonáboženského*. Presmutný to obraz. Ba veru *zúfanlivý*.

Na jednej miske *liberálnych váziek* položený je teda *mravnonáboženský úpadok* a *záhuba*. Pozrime si, čo bude na druhej miske. Neraz a nedva sme spomenuli, že *cirkevno-politické zákony* mimo *mravnej zkazenosti* ešte i *neznesiteľné farchy* navalia na národ. Písali sme, že *krajoľavičiaci* podporovaním *liberálnej vlády* také *muchotrávky* zasadili, ktorých *štiava* najsamprv *ich samých omami* a oni *zhynúť* musia. Stalo sa. Písali sme ďalej, že *všetci liberálni víťazi* zo svojej vlastnej sily nebudú *vstave odobrenie cirkevno-politických zákonov* vyprostriedkovať a že v tejto svojej *neschopnosti* na *výpomoc* si musia zavolať aj *viedeňských bratov liberálov*, ktorí už 30 rokov *neustále Uhorsko vyciavajú*. Písali sme, že si za túto svoju pomoc pri kvóte a *vyrovnání* s *Rakúskom* *dobru, liberálnu masťnú odmenu* vymienia.

Žiaľ Bohu, naše slová sa splnily. Liberáli to vtedy tajili a veru tajia ešte i *podnes*. Keď *Koloman Ghiczy* a *Lónyai* r. 1867-ho *výšku kvóty* pre *Uhorsko* vypočítali, neboli *vstave* vyše 28—29 percentov udať. Avšak *Gróf Julius Andrassy*, aby spor ukončil, kvótu v 31.4 per-

centoch ustálil, aby sme nastávajúcu korunáciu prv odbavil môhli.

Teda Uhorsko za 30 rokov iba následkom ustúpenia vyše 100 millionov platilo, nežli mu podľa zákona pripádalo. Táto ohromná summa bola od nás pre Rakúsko pekným darom. Časom vyhladnúl sa pán sused Nemeč a žiadal od nás, aby sme mu ročite 30 millionov na úroky jeho dlžôb, bez nás a proti nám učiných, platili. Aj na to sme privolili, aj to sme platili za 30 rokov 900 millionov zl.

V potravných daniach sme ročite 4 milióny ztratili, to činí behom 30 rokov len s 20 millionov. Aj tento groš vandroval susedovi Rakúšanovi to tegezu.

Za priemyselné články z Rakúska k nám dovezené mali by sme dostať ročite 20 millionov. a dostávame také veľké *ništ*. Za 30 rokov 600 millionov. Aj toto si náš sused zhabal. Následkom Kolomanovej Tiszovej múdrosti platíme národnej banke, že banka i uhorské meno nosí ročite 4 milióny 800 tisíc. Za 30 rokov i toto vynáša 144 millionov. A tak všetko spolu obnáša len 1764 millionov zl., ktoré sme pánom Rakúšanom povčuľajško darovali. A za toto všetko, rad-radom našim slávnym liberálom musíme byť povďační. Oni toto všetko len preto odhlasovali Rakúšanom a uvalili na našu hlavu, aby navždy panovať môhli, pri masných hrncoch.

A aby sa aj o nás postarali, narobili nám osobitne 2500 millionov dlžoby. Kde toľké groše vynaložiť môhli, sami nevedia. Iba s 900 millionov vedia počet složiť, o 1600 millionoch ani chýru!

A aby liberálna sláva ešte väčšia bola, tu vám stane náš dobrý pán Bánffy a vysloví sa: „O národ môj ľúby, ty vo mne bezhraničnú dôveru zkladaš, ty si mi dal pri voľbách nevidanú väčšinu, — aby som sa ti teda i ja s niečim zavďačiť môhol, tak pozdvihnem kvótu o 5—6 millionov zl. ročite vyšie, v mene liberálnosti. Toto som tam tvoj bratom z druhej strany prisľúbil, keď mi pomáhali cirkevnopolitické zákony previesť a pri voľbách väčšinu peniazmi a vojskom uveril. Peniaze ste už i tak pri voľbách dostali, ešte som vám popravil vínom a pálením. Včuľ sa vy preukážte, že viete za mňa platiť. Pri zdvihnutých porciach potom dozviete sa, koľko asi na jedného pripáda. Preto som dal aj prepadnúť zadaný návrh tej sprostej ľudovej strany ohľadom zníženia pozemkovej a uvedenia búrsovej (tržištovej) dane.“

Toto je tá druhá miska liberálnych váziek ohľadom hospodárskych pomerov, číslicami označená a osvietená.

Teda drahý ľud môj, ktorá miska sa ti lepšie ľúbi? Veď si žiadal, veď si pýtal obydv. Len i naďalej dôveruj liberálom a hromži na ľudovú stranu, ktorá práve protivu chce a chce horeoznačeného stavu.

Vieš-li už, volič uhorský, čo znamená to pozdvihnutie kvóty? Nič inšie, ako jednoduché *pozdvihnutie dane*. Tomuto už len porozumieš?!

Ništ to za to, príjde 48-á stránka, tá všetku biedu a núdzu ziskom vynahradí; táto jedine odpomôže tvojím biedam úpne a na veky.

Teš sa vzrastu tvojích nerestí tým sladkým povedomím, že môžeš i naďalej liberálom zostať. Avšak ako poriadny liberál žalovať sa nesmieš, veď tí istí liberáli zdvihli kvótu, čo za nové poriadky hlasovali.

Nás ľudovákovi ani žalár, ani pokuty, ani prenasledovanie nebolí, nás len to bolí, že tie neresti čo sme popredpovedali tak na náboženskom ako i na hmotnom poli, rad-radom nastúpily, všetky nás zastihly. A treba ich veru nikomu nebolo. *Dr. Aleš Bakonyi.*

Kňaz a duchovný.

Ostrú dišputu viedli po tieto dni v snemovni o tom, čo je za rozdiel medzi slovom kňaz a duchovný. §. 4. zákonného návrhu o porotných súdoch totižto o tom pojednáva, že odchylno od doterajšieho zvyku, pozatým i duchovný môžu byť údmi porotných stolíc, ovšem §. 7. dovoľuje, aby duchovný cirkevných obcí zped tejto povinnosti oslobodiť sa dať môhli.

Ku každému týmto dvom §§-om Ján Molnár vyslanec a predseda ľudovej strany, po jednej oprave návrh zadal, dla ktorej pri slove duchovných do zátky má sa položiť i toto slovo: kňaz. Opravu Molnára ale minister neprijal a tak liberalna strana ju prepadnúť dala.

Z tejto príležitosti za potrebné držíme, aby sme i dopodrobna prebrali túto otázku, ktorá je jedna z tých opráv, ku ktorým ľudová stránka prijatie zákonného návrhu pripojila.

U nás posavád nebolo zákona o porotných súdoch, ponevác tých pár porotných stolíc, ktoré posavád v tlačových záležitostiach súdily, cestou nariadení sporované boli. Dla doterajšieho zvyku ale kňazi a vojáci nebrali účasť pri týchto súdoch ako údovia. Voči tomuto teda zákon, s príchuťou istej liberálnosti, i duchovných vzal do radu porotcov, do ktorého činnosti zazáčili spolu i priestupky, s druhými hrdelnými trestnými záležitosťami. Pod jedným na priestori každej súdnej stolice i porotnú stolicu nariaďuje, ktorých číslo teda takto dobre zdvihnuté bude.

Mali sme príležitosť vec objasniť a vyslanec Marsovszky v snemovni i osvedčil, že sa mi tejto ustanovizni veru nie priam radujeme, zvláštne jestli

sa porotci tak zostavovať budú, ako to v návrhu označeno. V tejto podobe by totižto porotné stolice len na to byly, aby tam jakživ zákon a pravda, ale iba politické ohľady smerodajné byly pri donesení výroku. A potom my i z dosavadných skuseností vieme, že neodvislé súdy viac stojí nežli porotné stolice.

Medzi takýmato okoličnosťami môžeme to za výdobytok považovať, že i duchovný môžu byť údami porotných súdov. Ano, avšak slovo duchovný, a najmä ten výraz „duchovný cirkevných obcí“ dá sa všeliako vykladať, pretože zvlášte v katolíckej cirkve pod duchovnými nie len tých kňazov rozumieme, čo sa výlučne duchovnému úradu venujú. Toto slovo teda: duchovný, neobsahuje všetky kňazské riady, ale iba len istú čiastku týchže.

Toto bolo teda príčinou, že ľudová stránka, odstrániac všetko nedorozumenie a prekrúcanie zákona, takú opravu odporúčala, ktorá vytvára dvojmyselnosť. Ľudová strana to myslela, že to len nahliadne vláda alebo minister pravosúdia, že voči prípadnej zlomyselnosti, §. neujistuje tých kňazov, čo v duchovnom úrade nestoja, aby sa im právo účasti v porotných záležitostiach neodoberalo. Avšak pštrosová politika v liberálnom tábore natolko sa zakorenila, že ani len oči nechcú i o tých najnevinnejších opravách, ba pán ministerpredseda Bánffy ešte i protivné stránky, totiž košutovskú, odzbrojil tým, že ľudová stránka z tejto veci náboženskú otázku robí, keďže kalvínských duchovných nepovažujú za kňazov. Nuž a keby sa vec i tak mala, čo by to škodilo kalvínským kňazom, ktorí, pretože sa výlučne i tak vždy duchovnými menujú, celkom isto v zákonom návrhu započítaní sú. Táto vec ale celkom jasno dokázala, že košutisti s vládnu stranou za jeden remeň fahajú, čo oni povčilejško tak usilovne tajili. Voči ným Asbóth a Horánszky dokázali, že oprava Molnára celkom miestná a oprávnená bola.

Má ale táto otázka i druhé mnoho vážnejšie a významnejšie úzadie, ktoré bárs i celkom nedosiahla ľudová strana, ale predsa aspoň znesiteľným učinila postavenie duchovenstva voči nariadeniam zákonného návrhu.

Posvätení kňazi dľa cirkevného práva nemôžu účasti brať, ako údovia poroty, pri hrdelných veciach, kde je na pr. reč o smrtnom výroku, pretože v tomto páde irregulárni zostanú. Jestli sa teda v takomto páde kňaz už popredku neoslobodí zpod tejto povinnosti, zostane irregulárnym (nesprávnym) alebo peňazitou pokutou ho trescú. Ťažké teda postavenie kňaza, pretože vo väčších záležitostiach zavše vystať musí, pri menších ale jeho účasti žiaducná je. Ešte ťažšie je položenie kňaza, keď musí ako úd poroty prípadne i nad tými súdiť, ktorých i v svedelnicí vypočul. Túto dvojakú ťažkosť ľudová strana tak odstrániť chcela, že s jednou druhou opravou tá cieľila, aby kňazi dľa svedomia v jednej-druhej zále-

žitosti oslobodenie prosit mohli. Nahliadli túto ťažkosť i sami osnovatelia zákona. Ponevác ale žaloby podľa istého poriadku sortirovano pojednávajú, preto možno kňazom v tých veciach, v ktorých sa veci s jejich svedomím nesrovnávajúce pojednávajú, oslobodenie pýtať. Ponevác ale dľa ministerského vysvetľovania zákon pod slovom kňaz nie len duchovný úrad zastávajúci, ale vôbec všetkých kňazov rozumie, preto zo §-u 7-ho pred slovom duchovný vytrel slovo „cirkevných obcí“.

Avšak toto všetko ani zďaleka neručí za to, že či v živote nie práve tento §. upotrebia k tomu, že pokým duchovný druhých vierovyznání budú môcť účasti brať v porotách, dotedy katolícki kňazi, verno svojmu povolaniu v hrdelných záležitostiach od porotných súdov zdržovať sa budú, s týmto spolu i od ostatných záležitostí do jedného obdobia vriedených, odstránení zostanú, kde by práve veľmi žiaducná bola jejich účasti.

Ľudová strana odhlasuje tento návrh len v prípade prijatia predostretých opráv. Ale dľa zkusenosti žiadneho výhľadu niet, aby sme i beztak od zlého a v cudzozemsku už dávne odhodeneného porotného súdu niečo prospešného očakávať mohli. A takto musí ten návrh i v trefom čítaní úplne odvrhnúť.

Vyzvanie.

Uctive prosíme vodcov a správy gazdovsko-potravných spolkov, konsumov na vidieku, ráčili by našej redakcie oznámiť stav, polohu jejich spolkov, lebo to veľmi potrebujeme pre „Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov“, ktorý v najbližšom čase bude postavený. Tento sústredný sklad všetké gazdovské, roľnícké, domáce potravne články vo fabrickej cene bude odávať potravným spolkom na vidieku, a preto len na ich prospech, záujem a na ich dobro to bude, keď čím skorej sa oznamia a s tým sústredným skladom do obväzku stupia, aby im môhol všelijaké tovary a články, dľa potreby vo fabrickej cene odporúčať a potom poslať, liferovať.

Redakcia „Kresťan“-a

Budapešť, VIII. Práter-u. 44.

BESEDNICA

Slovákom.

*Slováci, Slováci, rozmilí Slováci,
mrskaní tyranstvom, súžieb, krivd rodáci!
Hore srdcia k Pánu! hore ruky k práci!
Voľnosť vzduchu, žítia nedovoľme vziať si!
Držme sa Slováci!*

*Pestujme si vrúcnosť, nežnú lásku k Bohu,
On popevní údy, zveliči um, vlohu.
On zdrtí kly vrahov, deptiacu nás nohu,
ukáže sirôtkam smer k hojnosti rohu.
Nosme lásku k Bohu!*

*Cibrime si rozum, vzdelávajme ducha!
Nevedomia vrstvu každý zmok tne, búcha.
Oblečme sa vážne v učenosti rúcha,
nebude nás kantriť horda citohluchá.
Bohatme si ducha!*

*Vhlbme sa do spisov, ľúbme mluvu krásnu,
v zvratoch, zvukoch jemnú, spevnú, čistú, jasnú!
Zakiaľ táto kvitne, plány nám nespľasnú,
nádeje v budúcnosť, v blaho nevyhasnú.
Milujme reč krásnu!*

*Zachovajme úbor, zvyky, mravy háje,
obživujme piesňou hory, skaly, háje!
Odklínajme diably posadnuté kraje,
dôverujme v Boha, potechy popraje.
Chráňme kmetov báje.*

*Opatrujme vršky, kopce, bačoviská,
v nichž ovečka chrumká, dumný valach píska.
Nedajme k roličkám pristúpiť si zblízka,
by kmin zrno smietol, nám nechal strniská.
Hájme bačoviská!*

*Zavrhnime zlomkrk, hmyz užery chladno,
bo nás krve vzbaví, plešti pekla na dno.
Spletme sa dovedna, brojme spolu riadno,
starých časov dobro vykuzlíme snadno.
Odhoďme hmyz chladno!*

*Sdružme sa v rod svorný, ako mravec, pilný,
v celok nerozlučný, proti vlkom silný!*

*A keďby kat vreštal: oštvávaj čerte, priľni!
nezmari nám životi plod jašteri, vilný!
Buďme verní, pilní!*

*Slováci, Slováci, tyrani Slováci,
otroci drancierov, žiaľov, bied rodáci!
Hore vzdychy k Pánu! hore ruky k práci!
Slobodu, česť práva nedovoľme vziať si!
Držme sa Slováci!
Dlhomír Pofský.*

Na krídlach anjelov.

Zunovaný sedel Štefan Kavický v jednu stredu neskoro po poludni v jeho chyži. Hneval sa na celý svet, najviac ale na seba samého. Dopustil sa veľkej hlúposti.

Pred pár dňami napadla jeho žene tá divoká myšlienka, že ona pôjde — len si pomyslíte — do Maria Cellu na púť. Nemohol jej to nijak z hľavy vyraziť. Nadarmo protestoval, darmo jej dokazoval tými najpresvedčenejšími dôvodami, že je to pozostalý zvyk z toho najtmavšieho stredoveku, ktorý nemá dnes žiadneho významu a smyslu a vzdelaná ženská sa takýmito nevinnými hlúposťami prostého ľudu len smiešnou správi. Rozumkvanie jeho ostalo bez výsledku. Ona len pôjde a pôjde. Od rána do večera v jednom kuse prosila, ba aj slzy, čo už dávno nespravila, volala na pomoc.

Konečne mu toho bolo veľa a v jednej slabej chvíli bol usrozumený s tým, aby sa žene táto najnovšia vrtocha vyplnila. Pravda, mala nesmiernu radosť.

Dotieravá stvora knevystatiu, bola v slziach krajšia, ako hockedy. Po súrnych pripravách išiel konečne deň odchodu. Vtedy to vykonal druhú hlúposť. Žena pri odchode v sprievode hrcúcich bozkov veľmi mu na srdce kládla, aby sa, kým ona bude preč, z domu ani na hodinu nehýbal; aby sedel pekne, pokojne zo pár dní doma pri defoch, lebo druhému by svoje milé kuriatka nesverila. A tak sa stalo — okamich lúčenia pôsobil akosi naňho — prisľúbil na jeho slovo, že prevezme verný úkol pestúnky.

Následky skutočne dokázaly, že vykonal v obidvoch pádoch nešerednú hlúposť; poprvé, keď ženu na ďalekú cestu pustil, a po druhé, keď jej tento nerozmyslený sľub dal. Sotvy bol bez nej jedno odopoludnie, už obanoval túto dvojnásobnú ústupnosť. Teraz cítil, aká hrozná muka je to, keď chce dakto do kasína ísť, a nemôže, lebo je lapený. Pekelné muky . . . A to práve teraz, aj tie decká sú také zlé, na nevystatie. Inakedy hrajú sa celý Boží deň v pokoji, v shode, teraz musí byť človek každú chvíľu rychtárom. Jedným slovom celý svet sa sprisahal proti nemu. A čo je najhroznejšie: tu je večier. Zima mu prechádza chrbtom, keď si na uloženie dvoch maličkých len pomyslí. Bude to plaču — vresku za tou mamou. No a plač detský nemôže vystať, za desať rokov neprivyknúť naň. Ozaj, bláznosť bolo ženu pustiť . . .

Takejto zlej, korenistej vôle bol Štefan Kavický v jednu stredu, neskoro po obede. Nevieť síce, ale tuším, že trpkou, neukojiteľnou nerávisťou myslel na

všetky pute, ešte aj na toho, kto ich vymyslel. Boli po večeri, Janko, — ešte len taký malý podvadnoha, — dával otcovi na vysrozenie, že je už ospalý. Lepšie bezpečnosti k vôli pokúsil sa na mamu zavolať, aby ho uspala. Anička, čiperné päťročné dievčatko, bola už tiež ospalá, takže Štefan Kavický po poldňovom chláholení, po skvelých sľuboch mohol konečne pristúpiť k vyzliekaniu malých tyranov. Dobré, ešte aj to sám spraví, nepoverí s tým druhého . . .

Zrazu Anička takto zavolała na otca:

— Otecko, modlite sa so mnou.

Na to vstal aj poloospalý Janko a zakričal z plného hrdla:

— Aj ja sa budem modliť!

Štefan Kavický sa usmial . . .

Je síce pravda, že on ako osvietený človek už od dávna drží modlenie za hlúpe trávenie času, v tom ale už nemôhol žene prekážať, aby deti modliť naučila. Ostatne najlepšie je — keď ženu aj s detmi ponecháme kedy-tedy v jich nevinnej hlúposti. Ale on že sa má modliť!?

— Len si pekne ľahnite, detičky moje. Pomodlite sa, keď príde mama domov.

Anička ale neupúšťala od každodenného zvyku.

— Modlite sa so mnou otecko! — prosila ho znovu. A malý Janko, ani dáka malá opica jej príviedčal. Kavický bol netrpezlivý.

— Nahneváš ma, Anička, keď budeš dotieravá. Zaraz hybaj do postele!

Dievčiatko sa na tento prísny hlas utiahlo a malý Janko porozumiac smutný obrat vecí, dal sa do plaču. Kavický sa už zrovna napáľel. Zreval na nich a vyhrážal sa trstenicou — čo pravda malo účink. Deti sa utúlili a viacej ani len neopovážili hore pozreť.

Otec onedlho lutoval svojej prchlosti. Nahnul sa nad postel a nežne bozkával hneď Janka, hneď Aničku. A deti — ani čo by sa nič nebolo stalo — začaly zase štebotať a túlili sa k prsiam otcovým. (Bárs by sme aj my tak chytró vedeli zabúdať urážky, ako oni!)

— Tak, a teraz sa modlime, povedal tichým hlasom Kavický.

Janko sa chytró odbavil. Modlitba pachofata záležala všeho-všudy z toho, že sa pekne prekrižoval, čo keď vybavil s istým uspokojením prepustil miesto Aničke. Dievčatko začalo sa modliť pekne, srozumiteľne Otčenáš . . . Ale naraz prestala a tázavým pohľadom pozrúc na otca, pýta sa ho:

— Nuž a, otecko, vy sa neviete modliť?

Pravda mama, tá sa vždy modlievala s Aničkou. Kavický asi očakával túto otázku, vzdor tomu ale ho prekvápila.

— O viem, dcéruška moja, viem. Akože by som nevedel!

A potom spoločne hovorili vznešené slová modlitby, dievčatko smelo, anjelským, milým hlasom, otec ticho, tupým hlasom s istou rozčúlenosťou, či ozaj nezabudnul tieto dávne veci. Nie, ešte nezabudnul, nemôhol zabudnúť.

Máme my jednu krásnu modlitbu, ktorá sa nasledovne začína: O, požehnaná Panno Maria, s veľikou bolesťou . . . Anička vie aj túto, aj sa chytila do nej. Ale darmo čakala, že sa s ňou aj ďalej bude modliť, on už mlčal.

Štefana Kavického priviedla prosiaca tvár maličkej do nesnádrí, začerveňal sa. Ale si pomôhol,

použijúc isti hovoril všetko za ňou a to tak chytró, že to ani nezbadala. Lenže o chvíľu mu nová nehoda hrozila. Anička asi v prostred modlitby zaviazla. Darmo pozerala na otca, darmo si lámala hlavu skofo nad každým slovom: nešlo jej to nijako. Kavický cítil, že sa dostal do nepríjemného polozenia. Čo má robiť? Dieťa skoro plače a prosí ho, aby mu pomôhol. Naraž napadla mu dobrá myšlienka. Vyhľadal modlitebnú knižočku — mala ich žena jeho asi troje — a ostatnie išlo už ľahko, Anička jasnou tváričkou môhla zakľúčiť modlitbu.

Štefan Kavický mal tej noci zvláštny sen. Bárskade pozeral, samých pútnikov videl okolo seba. On sám sa k nim pripojil spolu aj so ženou a z akéhosi starého spevníka mocným hlasom spieval akúsi veľni nábožnú pieseň. Žene jeho slzy stály v očiach a ne vyslovná radosť jej žiarila na tvári.

Ráno, keď vstal smial sa na tomto s i včerajšiu večernú modlitbu ale musel aj dnes zopakovať. Dnes mu to už neprichodilo tak ťažko. Aby sa pred dcéruškou zahanbiť nemusel, naučil sa tú osudnú modlitbu nazpanať od slova do slova. Ale sa ospravedlnil pred sebou, že tak len ten robí, čo je bláznom svojich detí . . .

Tak plynul život u Kavických niekoľko dní. Deti netrpezlivo očakávaly mamu, ináč ale boli s otcom úplne spokojné. Kavický verne konal jeho pestúnske povinnosti.

Na štvrtý deň — toto bol posledný deň jich osirotenia — jemu už kasíno ani len nenapadlo; stále myslel na milú žienku, ktorú zajtrá bude môcť k srdcu privinúť. A sa staral o ňu: či sa mu zdravá navráti, či ju dáke nešťastie nepotkalo? Celé odpodnie krásne veci rozprával defom o mame.

— Len keby už prišla čím skôr tá mamička! hovorilo dievčatko a jeho zamilovaná duša tiež hlboko si vzdychla za ňou.

Pani Kavická — chtiac prekvápiť svojich domácich — prišla na štvrtý deň večier. Tichúčko, ba takmer kradmo vybehla na poschodie. Pri dverách utajila dech a načúvala. Zdnuhá sa niesol zvláštny, jednohlasný rozhovor. A potom musela sa podopreť, aby ne vyslovným pocitom opojená nepadla na zem. Muž jej sa modliť s malým dievčatkom. To je podivné.

Po čistom, zvučnom h'ase cítila, že sa v duši jeho veľká premena stala.

Ten hlas, Bože môj, ten prirodzený, vrúcny a nábožný hlas modlitby. . . Rozlietly sa dvere a ona takmer letela k nim, mužoví zrovna do náručia.

Kavický sa zbadal, porozumel blaženosti ženy a polo vážne, polo s úsmevom jej hovorí:

— Len sa pozri, deti tvoje naučily ma modliť sa. A potom ešte tichším hlasom doložil:

— Od teraz ja sa budem s nimi modlievať vždy, vždycky.

Žena, ktorá je ľnou rukou muža, druhou deti vinula k sebe, tak sa zdálo v tejto chvíli, že jej malí anjelíci na krídla vzaly jich neveriaceho, bezbožného otca a zanesly ho k Bohu . . . Nevyslovná blaženosť jej panovala v srdci, a v slziach šoptala:

— Požehnaná buď Panno drahá, ktorá si moje prosby vyslyšala!

Úctive prosíme ctených odberateľov „Krešťana“, ktorí na tento rok ešte nepredplatili, ráčili by predplatnú cenu čím skorej poslať, lebo bez predplatného, časopis im ďalej posilať nemôžeme.

Redakcia a Vydavateľstvo

„Krešťana.“

Pápežský list o Sv. Duchu. Sv. Otec Leo XIII. ku nastavajúcim sviatkom svätodušným vydal encykliku (list na všetkých veriacich), v ktorom stavia pod ochranu Sv. Ducha najväčšie úlohy svojého pápežstva: obrod krešťanskej spoločnosti a obnovenie jednoty cirkevnej; potom ukazujúc na tajemstvo najsvätejšej Trojice podáva veriacich ku vzývaniu Sv. Ducha, jehož spôsobnosť mnohí neznajú a mnohí proti Nemu hniešia. Leo pápež nariadi ročnu novému svätodušnú za spojenie cirkve, ktorú pobožnosť obdaruje odpustkami sedem rokov každého dňa a plnomocnými odpustkami tým, ktorí sv. sviatosti prijímajú. Volajme teda so sv. Otcem: Pošli nám Ducha Svojho a znovostvorení budeme a obnoví sa tvár zeme!

Noví svätí. V Ríme 27-ho mája bola veličná slávnosť, na ktorej prítomno bolo 89 biskupov z celého sveta. Tento deň, Nanebevstúpenia Pána Ježiša Krista bolo svätorečenie blah. Antonína Maria Zaccaria a blah. Petra Fourniera. To je tretie svätohlásenie, ktoré za pontifikátu Leona XIII. vykonano bolo. Dve predlajšie konané boli roku 1881 a 1888 vo Vatikáne (v paláci pápeža); posledné teraz v basilike sv. Petra, aby tak najväčší počet veriacich malo tentokrát k obradom prístup. Blah. Peter Fournier pochádza z Lotarinska, žil v 17. stolytí a nazvaný bol apoštolom lotarinským. Blah. Antonín M. Zaccaria žil v 16. stolytí a založil rád Barnabitov, ktorý najviac v Itálii vychovávaní ľudu sa venuje. Svätorečenie trvalo 4 hodiny. Slávnosti súčasťnil sa z Uhorska Juraj Császka kaločský arcibiskup a Alex. Dessewffy čanásky biskup. V chráme 30.000 sviečiek a 900 lustrov horelo; ku rozsvieteniu najaf museli celý zástup nádenňikov.

Jubileum nášho kráľa. Jeho Veličenstvo Františ Jozef dňa 8. júna bude svätif 30 ročné jubileum jeho korunovania za uhorského kráľa. Z tejto radostnej príležitosti nielen v celej krajine bude sa podržiatvať slávnosť, ale aj vo Viedni. Tam žijúci Uhri naporiadajú slávnosť veľkú, na ktorú povolali všetkých vo Viedni sa zdržujúcich cudzozemských zastupiteľov veľmoží a diplomatov.

Dar kráľa. Jeho Veličenstvo koncom apríla navštívil ruského cára a daroval chudobným petrohradským 3000 rubelov, potom 1500 rubelov petrohradskému rakúsko-uhorskému spolku, po 500 rublách oderskému a moskovskému pomocnému spolku, 1000 rublov petrohradskému katolíckému arcibiskupovi na cirkevné ciele a 200 rublov služebníctvu carského dvora.

Následník kráľovského trónu, arciknieža Franc Ferdinand tieto dni vyslovil sa, že najbližšiu zimu v Algíri v Afrike strávi a že má nádej k úplnému vyzdraveniu; aj teraz sa veľmi dobre cíti a dňa 17. júna odcestuje do Londýna, aby tam pri jubileume anglickej kráľovnej Viktorie zastupoval nášho kráľa.

Rumunský následník trónu je chorý. Princ Karol trpí na zapálenie pľúc a stav jeho je dosť povážlivý, lebo slabosť zapríčiňuje obavu o jeho život.

Medzi sv. Otcem a kráľom srbským pojednáva sa záležitosť konkordátu tojest riešenie cirkve katolíckej v Srbsku: to pojednávanie sa koná prostredníctvom viedenskej nunciatury. Hlavne sa tu jedná o ustanovení dôchodku a osoby pre katolícké biskupstvo v Belohrade. Sv. Otec žiadá 20.000 frankov ročite pre nového biskupa, ktorým stáť sa má niektorý juhoslovanský františkán.

Pastiersky list vydal knieža primaš, kardinál Klaudius Vaszary, v ktorom vyučuje kňazov a veriacich ostrihomskej direkcii o katolíckej autonomii; nariadi, že koho majú vyvolif za vyslanca do katolíckeho kongressu a konečne ustanoví, že spísanie voličov 24. júna treba započaf.

Zlatá svadba. V Račišdorfe pri Prešporku, bežiacieho roku 23-ho mája o 11 hodine slávilí Polakovič Ján 83 roky starý zo svojú manželku a to síce už tretiu Polakovič Annu rod. Mátyuš 68 roky starú, svoju zlatú čili päťdesaf ročnú svadbu. Prítomný boli: jejich 7 synov, 3 dcéry, 32 vňukov a vňuček, 9 prevňukov a prevňuček, a početní z rodini a známi ktorý jim želajú a prajú, aby ich Boh ráčil žehnať až do skončenia života, a po tomto živote obdaril večnú blaženosťou.

Kráľovský pohrab. Zemské pozostatky niekdajšieho uhorského kráľa Bélu III. a jeho manželky Anny z Antiochie dlhý čas ležia v národnom múseumu. Nikto sa nenašiel, kto by bol dal pochovať tie pozostatky. Teraz Jeho Veličenstvo, kráľ v svojom najvyššom rukopise nariadil, aby kráľovi Bélovi III. a jeho manželke uhorský štát dal pripraviť pohrab a zhotoviť skvostný pomník, ktorého útraty zaokryje kráľová pokladnica. Pohrab sa odbude 15. augusta v Matiašovom chráme v Budíne. Trovy sú ustálené na 100.000 zl.

Mor. Z Petrohradu telegrafujú, že asiatický mor nie že neprestáva, ale sa šíri, a to síce smerom k Europe. Ruská vláda úradne konštatovala, že v južnom čínskom meste Svatov zúri mor.

Diety vyslancov. Nemci, Angličania a Španieli neplatia diety vyslancom snemovným. Vyslanci francúzski dostávajú 9000 frankov ročite; hollandški 2000 zlatých ročite a svobodné cestovanie na železnici; grécki 1800 mariek; švédski 1330 mariek; belgitski dostávajú 320 mariek mesačne; Rumunsko platí 20, Bulharsko a Švajcarsko 16, Prusko 15, Portugalsko 15, Bádensko a Hessensko 9, Bávorsko 10 mariek, Rakúsko 10 zlatých denne. Uhorskí vyslanci dostávajú ročne 4800 korún a 1500 korún a sníženie platu na železničiach, a predsa chcejú mnohí ešte iné oročky a mäsné hrnce.

Prenasledovanie horvatských kňazov. Počas volieb v Horvátsku toisté robí vláda oproti katolíckým kňazom, čo nám je tak známo z ostatných uhorských volieb; kto je nie sluhom vlády, toho

prenasledujú: tamejšie vrchnosti tiež buričom volajú svedomitého katolíka, zvláštne kňaza. Tak sa stalo, že žandári napadli Dunderoviča, kandidáta ľudovej strany a piekanského farára, potom kaplána Pertiča, a zaviedli ich do Vinkoviec do väzenia. Horvátska vláda dobre sa vyučila v škole Bánffyho, tohoto slávneho otca Tarnóczyho, b. Klocha a iných takých chýrnych — pnov.

Ako daň rastie. Arciknieža Fridrik dal porátať platenie daní v jeho pástve v Magyar-Ovári: z toho vyšlo, že v roku 1852 platilo pánstvo ročite rovnaj dane 13.200 zlatých, v roku 1895 päť ráz viac totižto 64.655 zlatých; v roku 1852 padalo na jedno jutro úrodnej zeme 66 krajciarov rovnaj dane, v roku 1895 ale už dva z'atie 15 kr. Ako v tomto pánstve, tak gazduje liberalismus v celej krajine a každý hospodár platí teraz o 386%-ov viac daní ako pred 40 rokmi. Táto strašná bieda ale ešte väčšia je, keď pomyslíme, že pred 40 rokmi z'ozie dvakrát takú cenu malo ako teraz, tak že poľné hospodárstvo teraz o 500%-ov skutočne viac platí ako predtým.

Nezbednosť na universite budapeštianskej. Mikuláš Lepsényi vyslanec 2. júna predostrel interpelláciu v snemovni, v ktorej dokázal; že na universite volajaký Ferdinand Filárszky, ktorý nenie profesorom universitným, namiesto profesorov podržiava skúšky a že 14 mladíkov odmrštil, jedného ale prepustil, ktorý mu 100 zlatých platil. Minister Wlassics sa hneval, Gejsa Kubínyi kričal ako kavka, ale Lepsényi požiadaval vyšetrovanie, a minister to musí nariadiť, ači Gejsa sa rozpuke.

Gejzuško Kubínyi vyslanec na snemovni, keď vidí kňaza alebo aj druhého vyslanca ľudovej strany, tak stratí všetku vážnosť, ako keby bujákovi ukázali červené súkno; aj 2. júna taký krik robil v snemovni, že ho predseda Szilágyi napomínal a k poriadku volal. V Budapešti sa čudujú, že náš Gejsa tak sa hnevá na ľudovú stranu; nuž ale my vieme, že on veľmi veľkú príčinu má kričať na ňu! Veď je on nám drahý, náš Gejsa, ale jemu ešte drahšia naša strana.

Prijatie učiteľských sirôt do sirotinca uhorských učiteľov. Na budúci školský rok učiteľský sirotinec prijme niekoľko nových sirôt. Jednu sirotu môže vylučne len novohradský učiteľský spolok odporúčať a tak na toto jedno miesto môžu konkurovať len sirotky novohradských učiteľov. Na ostatné u. rázdené miesta môžu konkurovať sirotky na bárs-ktorom vidieku Uhorska účinkujúcich učiteľov. Prednosť majú tie sirotky, ktorých rodičia boli členami sirotského učiteľského spolku a svojim členovským povinnosťam zadost urobili. V tom páde ale, jak by rodičia niektorej sirotky, ktorá by do sirotinca konkurovať chcela, — neboli členami toho spolku, tak sa popredu má raz na vždy 20 zlatých zaplatiť na meno rodičov do pokladnice sirotského spolku. Prosby sa majú najneskôr do 20. júna odosiť na adresu pána školdozorca a kr. radcu, Jozefa Tóth (Budapest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 3. szám.)

Stavajú železnicu do Rajca. To jest, ešte len budú stavať, ak pán Šmialovszky zadováži peňazí. Treba bude teraz širšiu kapsu vziať a prosiť obce o pomoc ku stavbe železnice. Širšia kapsa načím preto, ponevác Valérko rozhodnul sa za široko-kolajnú dráhu; úzkokolajnú, ktorú tak krásne vychvaloval posiaľ, teraz už nechal zamrznúť. Rajčania sa modlia, aby i široko-kolajná dráha nezamrzla a neochladla tak, ako ochladla voda v Rajeckých Tepliciach.

Spevokol Slovenského Spolku v Pešt-budíne vydržiava dňa 20-ho júna 1897. v Matiašove pri Cinkote (Mátyásföld) I. majáles. Vstupné: 30 kr. Vstupenky sú k dostaniu: u p. J. Švehlu (VII. Alžbetin bulvard 4), u p. A. Kapustu (VII. Kerepešská cesta 72.). u členov Spevokolu a v deň majálesu pri kasse. Program: 1. *Odchod* z nádražia vicinálnej železnice (pri centrálnom nádraží) ráno o 1/2 8. hodine. 2. Behom predobedia *volná zábava* v lesíku. 3. Po poludní o 2. hodine: *spoločenské hry*: I. dostihy s 3 odmenami (páni), II. dostihy s 1 odmenou (dámy), III. „Trest za trest.“ 4. *Tanec*: počas prestávky: prednášky národných a ľudových piesni (miešaný a mužský sbor); rečenie. Počas celého majálesu: kol-káreň so súbežnými hrami a odmenami; svetová prešťa atď. — **Poznam**: Premávka vlakov: pred obedom o 1/2 8., o 1/2 10., o 1/2 12.; po pol.: 1/2 1., 1/2 2., 1/2 3., 1/2 4., 1/2 5., 1/2 6.; zpiatočné vlaky o 1/2 11 hod. večer a o 1. hod. v noci *osobitný vlak*.

Aká je tá tlačová svoboda, zvlášte vtedy, keď hlavný kráľ. fiškálát nahnevá sa na ňu, ukazuje nasledujúci prípad, o ktorom bola už reč v týchto novinách. Františ Majer, obuvnícky tovaryš na Čaci, stál pred porotou pre jeden článok, ktorý bol v „Kreštane“ uverejnený. Porotci obžalovaného oslobodili, lebo že nie je pôvodcom článku Hlavnému fiškálátu nepáčil sa oslobodzujúci výrok, preto zo zásady stupňovanej zodpovednosti pozdvihol žalobu proti zodpovednému redaktorovi novín, Mikulášovi Lepsényimu. Budapeštianska trestná súdna stolica v stredu pretriasala vec, ale veru odmrštila návrh obžaloby kráľ. fiškálátu, v ktorom žiadal nové pojednávanie, a posúdila árár na zaplatenie 50 zl. nových pravotných trov. Kráľ. hlavný fiškálát oznámil nullitu, chce vraj počuť decísiu k áľ. kurie v tejto zásadnej otázke. Ale pán fiškálát, na čo sa tak hneváte na Lepsényiho a na „Kreštana“? Vidíte, my sa nehneváme na vás, bárs vy nás prenasledujete.

Kysucká žiačka Bánffyho. Pán Bánffy zvedavý bol na list so smetliska ľudovej kancellarie. Židovka-poštárka v Kysuckom Novom Meste zvedavá bola na list óvodášky. Lež čo slobodno učiteľovi, to neslobodno žiačke. Kysuckú židovku-poštárku neb. daj posadia do chládku, aby mala dost času rozmýšľať nad listom óvodášky.

Vyšetrovanie varínskej voľby zamrzlo. Pri Varíne tiež mnoho snahu napadlo. Niet divu, že i pán vyšetrovateľ dostal husiacu kožu, vzal kapsu a bundicu a hajdi preč. Vyšetrovanie teda zamrzlo, čomu sa najviac Šandorko teší, lebo jeho plat nezamrzne.

Ako sa gazduje v Nitriansku? Na stoličnom shromaždení v Nitre spomenulo sa, že 51 obce platia od 50% väčšiu prirážku; 100% a ešte vyššiu prirážku platí 8 obcí. Zajímavé bolo a veľké pohoršenie nastalo, keď nový vicišpán Julius Markhót oznámil stolici, že z účtov r. 1896. preskúmaly sa účty 84 obcí, avšak z týchto 77 muselo sa nazpät poslať, ponevác účty tých 77 obcí nepravidelno byly vystavené a „so strany obecných úradských“ neprislušné požiadavky byly v nich vypísané. Znám je, že obecné účty páni notári shotovujú. Pán liberál Gajári chválil notárov-matrikárov, že sú vzdelanejší, než kňazia. Nuž akože sa vzdelali tí páni notári, ktorí z 84 obcí v 77 pádoch neporiadno vystavili účty a „neprislušné“ požiadavky narátali do obecných účtov. Vidíme, že gazduje sa to v skutku vzdelano.

DOPIŠY.

ŽILINA, 28. mája 1897.

Vážení pán Redaktor!

V čísle 21. nášho obľúbeného „Kreštana“ istý Kysučan divné veci píše. V horlivosti svojej za ľudovú stranu také veci rozkláda, ktoré nás, ľudovej strany prirvžencov veľmi urážajú. Natešený nad tým, že „sa tohto roku dožijeme radosti, bo sem nám pán náš biskup prinde a bude nám sviatosť birmovania vysluhovávať dňa 17. júna, tojest na sviatok Božieho Tela,“ slávnostne vykrikuje; „Dávno sa to nestalo v trenčianskej toho roku, že sám biskup v tejže v jednom mestečku: v Kysucko-Novommeste bude processiu slávnostne odbavovať. Povedzte mi, vy liberáli, prečo neni táto processia v Nitre, prečo nie v Trenčíne, prečo nie v Žiline, ale práve v Kysucko-Novommeste?“

Nuž môj milý Kysučane jednoducho preto, lebo na tento deň podľa plánu svojho p. biskup priam do Kysuckého-Novéhómesta prinde: ponevác ale v ten deň sa zvyknula processia odbavovať, nuž tam hu bude odbavovať. Nič inšie neni v tomto; my nevidíme v tom žiadné vyznačenie. Lebo nie len kysučania, žilinci, bytčania, nitrianchania, lež celý horný vidiek sa držal smužilo ľudovej strany až do konca. S týmto teda Kysučan náš tých svojích bojovníkov veľmi vyvyšuje, nás ale žilincov, bytčanov, nitrianchanov ponizuje, čo nezodpovedá pravde. Všetci sme bojovali s vytrvanlivosťou, všetci teda zaslúžime to, aby bolo uznané naše ramáhanie.

Nevieme to pochopiť jako môhol Kysučan na takúto detskú myšlienku prinst. Či nemyslel na to, že s týmto jeho zvedavými otázkami, nielen liberálov, lež aj ľudovákov nahnevá? Každý si vec takto vykláda: p. biskup prinde do Kysuckého Novéhómesta, tam bude processiu odbavovať, lebo sa kysučania neohrožene držali pri ľudovej strane. Prečo teda neprinle do Žiliny, alebo do Bytče, alebo nezostane v Nitre? Lebo sa žilinci, bytčania, nitrianchania a inší ostatní nedržali tak, ako oni. Neni toto nepravda? Či sme my nebojovali tak, ako vy? Či len vy zaslúžite toto? Či do všetkého chcete už politiku miešať?! Dajte pokoj týmto veciam, lebo takéto sväté veci do politiky miešať, je veľká nerozvažitosť.

Kto capov striela s takouto šikovnosťou, nech pero nebere do ruky, lebo s týmto viac škodí ľudovej strane, jako osoží. Ľudová strana vždy len za pravdu bojovala a bojuje, a s takýmto detinskými nápadmi mnoho prirvžencov môže stratit. Môhol veru náš Kysučan radšiej o inšiom čarbať, ako máł zdravo rozmyšľajúcich kreštanov pred takúto vážnou vecou, jako je birmovka, na tú myšlienku priviesť, že oni to nezaslúžia pre politické držanie, aby p. biskup u nich processiu držal. Dobře že nedoložil ešte to, že ani to nezaslúžia, aby im birmovka bola vysluhovaná, lebo kysučania sú jedine neohrození ľudoví bojovníci. (Kysučan nechcel nikoho urazit. Redaktor). *Ján Žilinský.*

—
Od TRENČINA, 31. mája.

V polovici mája napadlo nám sňahu a niektoré vidieky Trenčianska navštívené boly veľkým mrazom. Zvláštne okolo Starých Bystríc mráz mnoho škody

zapříčinil. Keď sňah zmiznul, prišly búrky a ohromné lejáky. Pri Rajci, v Povážskej Bystrici, v Súlove búrka mnoho škody narobi'a. V Milochove 24. mája hrom zabil jedného chudobného sedliaka a v Orlovém hrom uderil do pánskych maštál. Veľká bieda ukazuje sa medzi ľudom následkom zlého počasia a predsa len vždy nové farchy váľajú na nás. Páni notári vždy nových pomocníkov a pisárov žiadajú od chudobných obcí, ba i takí páni najdu sa, čo od biednych obcí radil by vydrankať pár tisícov na nové železnice.

Vzdor našej biede veľká veselost bola 25-ho mája v Trenčíne. Pán fõišpán Szalavszky dostal vyznačenie za svoje dobré známe služby. Teraz už titul: „Excellencia“ patrí pánu fõišpánovi. Veže na Čaci, vo Varíne, v Žiline, Bytči, Púchove od radosti zatriasly sa a začerveňaly sa práve tak, ako počas vyslaneckých volieb. S týmto vežiami začerveňali sa i tí páni ctitelia Szalavszkého, ktorí 25. mája mimoriadne stoličné zasadnutie vydržovali k úcte pána nového excellenciáša. Ako by sa neboli verné ovečky a verní baráni liberálneho ovčince tešili, keď po poklone, svojmu dobrému pastierovi učinenej, sadnúť si mohli u „Barana“ k plným jesličkám! Apetit a smäd panoval všade. Keď najlepšie jedli a pili, začali vyprávať múdro a oduševnené. Ozval sa i Jurko z Bohunic, ale mu to zle vypadlo. Ešte sa musí učiť, aby rčníkom môhol byť nielen u „Barana“ ale i v Pešti. Sedelo sa pri jesličkách od 2. až do 7. hodiny večer. Potom si vyšpárali zuby a s vyčervenou tvárou dívali sa na osvetlenie Trenčína.

Všetko bolo krásne osvetlené k úcte pána fõišpána. Mnohým zdalo sa, že majú lampáš v hlave, lebo od 2. do 7. hodiny samé lampáše mali pred sebou u „Barana.“ Všetko sa dobre osvietilo, len na kňazov je zle, že neprišli na poklonu pánu fõišpánovi. Veru zle urobili naši páni kňazi, že neprišli sa poďakovať jeho excellencii, pánu fõišpánovi za tú lásku, ktorú preukázal pri stoličných a pri ablegatských volbách, keď bez rozdielu všetkých kňazov od radosti vystíska, ba i pána Klocha, a iných uzemčitých chlapíkov zavolať, aby kňazov dobre vystískali. V skutku, strašná to nevďačnosť od kňazstva, že neprišlo na poklonu do Trenčína a nechcelo si sadnúť ku váľkom a jesličkám u „Barana“.

Na druhý deň po znamenitom „osvetlení“ 26. mája bolo riadne stoličné zasadnutie. Prečítal sa prípis ministra, dľa ktorého minister nedovolil stolici, udeliť železnici bánovskej 150 tisíc a rajeckej 100 tisíc zl. Avšak múdra stolica ešte raz prosit chce ministra, aby dovolil z cestovného fondu tú maličkosť, 250 tisíc, štedro udeliť tým dvom železniciam. Však Trenčiansko má kopy peňazí. Ľud vyvandroje od biedy, teda načo majú peniaze darmo ležať v stoličnej pokladnici, keď ich niet komu dať. Ľud nech uspokojní sa s hrstkou jačmeňa a pár zemiacami z milosti pánov liberálov, ktorých „Opr. Kreštan“ za „anjelov strážcov“ vyhlásil. Urbanovszky, Kubínyi, Sipeky, Smialovszky, — utešení to „anjelia“. Len to je chyba, že im pán Szalavszky a pomocníci jeho pri volbách lepili krydla na chrbát za uši. Lepit bolo čím, veď sa bankári od lutrie postarali o lep.

Notárovi trenč. okresu povýšil sa plat na 600 zl. a povýšil sa mu i p'at na kancelariu. Prijal sa prípis sabolčskej stolice, aby stoličným úradníkom plat bol povýšený. Keď už bolo pri povyšovaní, nemali nič ani proti povýšeniu kvóty. S týmto chcú povýšiť blahobyť ľudu. Kys. Nové Mesto muselo nahneváť

pána vicišpána, lebo chce slúžnovskv úrad preč vziať novomestčanom. No ohá il sa pan Žambokriéthy, že čo potom bude robiť a jest slúžnovský úrad? Klin trafený bol na hlavu a tak potom ustanovilo sa, že aby slúžnovský úrad i naďalej robil a jedol v Kys. N. Meste až do neistého času.

Horné Trenčiansko chystá sa na birmovku. Dobré by bolo pána Smialovszkého povolať učiť katekismus, pretože veľkú zbehosť preukázal v náboženstve keď múd o písal o prísaha predsedu varínskej voľby. Birmovka bola by asnaď i v tých „trenčianskych“ Lazanoch, o ktorých „Opr. Kresťan“ hlúpo písal. Len to je chyba, že v Trenčiansku niet takých Lazian, o akých ten „Opravdový“ popísal zase „opr.“ blúzniny. Veru musel hrom uderiť nie do „trenčianskych“ Lazian, lež do hlavy toho „Opravdového“.

Trenčan.

Vyobrazenie.

Dcéruška už celý rok do školy hodí, kde ju mníšky učia na všelijaké užitočné a krásne veci. Veď ale keď je to tak veľmi ťažké, zvláštne tie ženské roboty! Milenka dcéruška veru musela sedieť hodinu za hodinu, trpezlivo počúvať mníšku učiteľku, a pekne poslúchať, čo jej ukázala. Ale aká to radosť, keď Milenka príjde zo skúšky a donese domov prvú celú pančochu, čo ona pleštila (štrikovala) vo škole. Ako sa maminka radostne usmieva vidiac jej dcérušku s tou prvou pančochou. Tatinko je nie doma; pri obede ale mu ukázu túto robotu tak aj písma, z ktorých sa bude presvedčiť o tom, že jeho Milenka pekne píše, počtuje a že je ona medzi prvými v triede. Či to bude radosť. A Milenka je hrdá, a prečo že nie, veď ona teraz už tatinkovi a maminke pleštila bude pančochy, ona sa k tomu rozumie. Hej to bude gazdinka!

ODKAZY REDAKCIE.

X. Žilina: Článok v budúcom čísle. — J. K—y: Naraz príjde. — F. G. Oslany: Článok uverejníme. — G. Štefan, M. Bytča: Všetko je v poriadku. — Št. Frank, München: Vykonané. — Št. M. mlinár z Dudváhu: Stane sa dľa žiadosti. — Člen Slov. Lit. Spolku vo Viedni: Neskoro sme dostali. — J. C. s. Moštenice: Raďte napísať, aké články potrebujete. — K. G. Pukanec: Vám len potravný spolok môže pomôcť. — L. M. Iglovo: Ešte ráz; oznámte to vrchnosti. — J. G., T. S. v. Martin: Pošlite vždy hotový oznam. — Št. M. Zuberac: Ide list. — Fr. Kubu, Račišdorf: Na zdar. — Kysučan: Vidíte nesrovnalosť. — Št. B. Čaca: List sme poslali. — Kysuca N. Mesto: Dostali ste knižočky? — Ml. roľník z Veľkého Kovalova: Nedajte sa! — J. G. Gačura, Veselé: O dva týždne vám pošleme cenový list. — M. Bertovič, Zohor. Do konca t. r. máte ešte 1 zl. 40 kr. platiť. — Fr. Jablonka, Hronec; — Št. Gazsó, Vef. Jác; — Ant. Kikta, T. Tura; — Št. Hanisz, Lukó; — Damin Jonáss, Jókeó; — C. L. Lučivná; — K. L., Ružomberok; — R. T. Trnava; — B. M., Levoča; — F. N. Košice: Všetko je v poriadku; naše vydavateľstvo vždy tak pošle časopis, že v nedelu každý predpláťiteľ musí ho dostať, až mu ho neukradnú, Preto reklamujte na pošte; poštár je povinný darmo vykonať reklamáciu; a ktorý by sa oproti, oznámte ho.

HOSPODÁRSTVO.

Gazdovské spolky.

Nič nepozdvihne ubiedený ľud náš z potutovania hodného polozenia jeho, jak nie gazdovské spolky, ktoré sa na mnohých miestach začínajú zakladať. Tieto spolky sú nevyhnutelne potrebné; ľud náš je už hmotne tak znivočený že si nevie pomôcť, a

jak sa nepostaráme oň o všetko prinde. Ne-jeden si vzdychá, kde sa obrátiť, keď nemá turáka; prosí suseda, a ten by mu rád pomôcť, ale nemôže, lebo je sám taký biedár, jako aj on. Čo si počnúť? Ide k židovi, o ktorom vie, že má peniaze a na veľké prosby dostane pár zlatých. Beda jemu! Tak veľké úroky musia platiť, ktorého o pár rokov o jeho roličku, alebo majetok prinesú; žid nemá milosrdenstva, on nedá ináč len pod tou vymienkou, že mu hodný interess zaplatí. Kde toto privede? Do najväčšej chudoby, z ktorej len židia budú mať osov.

O a ešte aj teraz mnohí spia! Nestarajú sa o tento pracovitý ľud, ktorému nič inšie netreba, len, aby mal dobrých vodcov. Čo je to za lahostajnosť pri tých, ktorí sú na čele tohoto ľudu postavení, aby ho viedli? Či celkom zabudli na povolanie svoje, ktoré zastupovať majú? Či nežije v nich duch kresťanskej lásky, ktorý ich má povzbudzovať k neunavnej pracovitosti bez konca?! O kdeže ste vy milé duše, ktoré oduševňovať majú stá, tisíce, aby ich vytrhly zo záhuby strašnej do ktorej letia? Málo vás je; lebo nie napomínať, vyučovať, povzbudzovať je teraz len treba, lež pracovať krvopotne, aby sme mohli to dohoniť, čo naši leniví predkovia zanedbali. Koľko je dedín v Uhorsku? koľko obcí máme na Horniakoch, v ktorých ešte ani chýru ani slychu o gazdovských spolkov? Či snad' v tých panuje blahobyť? Či jejich obyvatelia sú všetci dobrými gazdy, ktorým netreba pomáhať?! Horkyže, všetko klesá, o pomoc žiada a tak málo je tých, ktorí pomoc poskytujú!

Odhodme sebeckosť, záujmy nečisté, pokrytstvo, lenivosť a čím skôr sa do práce, lebo už je tu čas; či nevidíte, že na žebrackú palicu prichádza ľud náš?! Čo je hlavné, to majme pred sebou: postarajme sa o to, aby tento ľud sa zmohol, aby ten groš, ktorý si zarobí, hneď nepremarnil, lež aby si ho uložil na isté miesto a aby si s ním včas potreby pomôhol. Toto je cieľ gazdovských spolkov. Lebo čo je ľahšie, jako pár krajciary, ktoré si niekto zarobí, chytro premárniť? Veď keď len každý deň za dva turáky vypije tej otravy, ktorú žid s takou radosťou ponúka, do týždňa je to 14 kr. Keď týchto 14 kr. ale povedzme len 10 si odloží náš sedliak, dá ich do gazdovského spolku, za jeden rok má 5 zl. 20 kr.; pekná summa, s ktorou si mnohí môžu pomôcť, keď sa spolu držia a jeden druhého podporujú.

Vidíte drahí rodáci, takto si môžeme pomôcť najľahšie. Nič inšie nám netreba len nahliadnuť to, že lepšie je ten groš pri sebe mať, na hromádku ho zhromaždiť, jako nemilo Bohu

po turáku rozhádzaf. A keď sa nás chytí viac za túto vec, keď celá obec bude pracovať vo spolok, keď všetci jednomyselne budeme naše peniažky skládať: nebojte sa, pomôžeme si; babka k babce budú kapce — vraví naše slovenské príslovie, jako by len napomínať nás chcelo: šanujte si aj krajiare, lebo z týchto bývajú zlatky! Nuž keď takto budeme pracovať, keď nezabudneme jeden na druhého, vytrhneme sa aj z toho otroctva, v ktorom sme postavení. Potom nebudeš museť k židovi utekať, keď budeš potrebovať na prasiatko; nebudeš museť sa jemu prosiť, keď ti prinde porcie zaplatiť; nebudeš museť uňho všetko kupovať a tak robiť, jako ti on rozkáže: lež svobodno, podľa presvedčenia tvôjho tam môžeš ísť kde sa ti ľúbi; to môžeš robiť čo chceš, nemusíš uňho smradlavú besnotu piť, aby ťa on napomáhal, ale sám seba budeš sa napomáhať; spolok, ktorý si zložíte bude mať starosť o vás, a peniaze sa neminú tak ľahko v ňom, lebo každú nedeľu voľačo pribudne.

Či snáď to neni dobre? Či sa takto nezmôžeme? Či nebudeme smeľejší kdekolvek sa obrátíme? Veru ano; na nedeľu sa každý bude usilovať stiknúť tých 10 kr., a keď nebude vstave niekedy ani to zaplatiť, zaplatí druhú nedeľu, alebo tretiu o 10 lebo 20 kr. viac, a zas bude v poriadku. Že toto veľké rozvinutie pre celú obec prinese, samosebou sa rozumie; ľud náš sa bude zaoberať, čímsik takým čo predtým nevidel, bude poučený o zmenkových zákonov, prinde k väčšiemu sebäpovedomiu, keď vidí, že neni on tak zničený, žeby si nemôhol pomôcť. A toto bude mať aj na jeho duševné vyvinutie veľký vplyv: odtiahneme ho od krčiem; zničíme v ňom jeden veľký hriech: korheľstvo, z ktorého toľko mnohých pochádza; zabezpečíme mu jeho život, aby nebol zakrpatený, zmorený a vycicaný skrz židovských užerníkov, ktorí ho jak telesne tak duševne ničia s paľenými trunky. O rozvažte si túto vec všetci, ktorým blaho ľudu leží na srdci! Veď už dosť sa nahrdľáčil tento ľud, dosť mnoho biedy pretrpel, dosť sa vas naprosil: vstáňte hore teda; pomáhajte mu, aby neprišiel o život! Kto je lahostajný ešte aj teraz, sám proti sebä hreší, lebo nechá ničť ten ľud, ktorý udržuje túto vlasť!

A veď tie peniaze, ktoré sa takto od jednotlivcov shromaždia nezostanú na kope, lež sa budú na malý interest požičiavať; každý si môže pomôcť, kto je v núdzi postavený na malé úroky: od sto zlatých na rok sa budú platiť štyri zlatky; kto tam ale má peniaze, ten dostane dve, lebo druhé dve sa musia na výdavky spolkové obrátiť, ktorých niekedy je

veľmi mnoho. Ponevác prvý rok je najľahší s najviac výdavky spojený, ktoré sa či na knihy spolkové, či na štemple, či na pečate, či na knižičky obracajú: údovia sa musia zrieknúť 2% úrokov; ktoré však v nasledujúcich rokoch už občiahnu.

Peniaze sa požičiavajú v takýchto spolkoch na zmenky (vechsle); každý úd, ktorý si chce požičať nejakú summu musí so sebou doniesť ručiteľa, ktorý sa mu podpíše na zmenku. Táto sa potom odá pokladníkovi, ktorý vydá peniaze; a jak ten istý prijímateľ zodpovedajúce úroky zo svojho vāčku nezaplatí, toľko mu odtiahne, koľko treba od tých požičaných peňazy platiť, prv poznamenajúc, že to je na interest na toľký čas, na koľký vyzdvihnuť peniaze.

Najľahšie je stanovy vyhotoviť: tieto musia byť veľmi dôkladne vypracované, lebo najnovšej pre najmenšiu chyбку ich nazpät posielajú a odmršujú patričné medziatka. Čo teda robiť? K takým spolkom sa obrátiť, ktoré už majú potvrdené stanovy a od tých ich odpísať, pravda že aj tieto budú možno odmrštené, jako sa to už viac raz stalo, ale to nič nerobí: vytrvanlivosť je najviac tu potrebná, a keď ich aj desať raz odmrštia, znovu ich pošleme prepracované, jako žiada vrchnosť; však uvidíme, či sa my poddáme, alebo oni. Potvrdiť ich musia a pracovitost naša sa tak ľahko premôcť nedá!

Pri každom takomto spolku je jedon vedúci výbor a jedon pozorujúci; ten je za vedenie spolku zodpovedný, tento má ale právo kedykolvek spolok prezreť, pokladnicu prerevidovať a pokladníka na zodpovednosť ľahať skrz vedúci výbor; lebo pokladník neni zodpovedný za vedenie lež tento výbor, ktorý však, keď sa nejaké difference ukazujú na zodpovednosť bere pokladníka. To snáď ani nemusíme podotknúť, že správca nie samotní, lež celý vedúci výbor, ktorého aj on je údom, je zodpovedný za vedenie spolku a v činení s vrchnosťami ho zastupuje. Údovia týchto výborov obydvoch zdarma sú povinní svoje povinnosti konať, kde pokladníkovi koncom roku, keď sa účty predvalne shromaždenie predostrú, na návrh predsedu, istý príspevok (honorarium) sa mu dá; čo za veľkú prácu, s ktorou je takéhoto spolku vedenie spojené vždycky zaslúži.

Čo je treba teda, aby takéto spolky do života uvedené byly? Pracovitost a láska k ľudu, ktorý keď vidí, že sa jeho vodcovia zaujali zaň, aj sám bude pracovať a takéto spolky napomáhať. Vláda nič nerobí; tá sa nestará o blahobyt národa, lež o to, jakoby ho do otroctva môhla sotiť: robme teda my; pracujme svedomito, nezahálajme: a ovocie očakované nevystane!

Ján Kempny.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

➡ *Predavateľia kôš v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A pretože ja s mojou kosou „Svätého Antona“ sem im kyfnul na prsti, lebo dobrý chýr tejto kose v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú ľud na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozaistná kosa „Svätého Antona;“ oproti tomu ja oznamujem, že ja nedržim v Uhorsku ani agenta ani cestovníka (rajzendera) a že ozaistná kosa Svätého Antona len u mňa sa môže kúpiť.*

S úctou

Jozef Sohr.

Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetké vlastnosti uplnila, je

➡ kosa svätého Antona, ➡

ktorá zaslúži to meno **kosa Padu**, ako ju na mnoho miest volajú.

Táto kosa je preto usade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zázračne ľahká.

Zvláštne ale preto úplne žiadať hosťárov, lebo táto kosa „Svätého Antona“ má mocné hrdlo, tenkú čepeľ a je sriadená pre

Ctení hospodári nemajú potrebnejšieho a viac užitečného nástroja ako je kosa. Dobrá kosa je poklad; ale zlá kosa je farcha, ktorá je niehodná, aby ju človek do ruky vzal. O tom je každý presvedčený a predsa slepom verí, že sú to dobré kose, ktoré majú pekné meno, ako i verí takým predavčom, ktorí sami seba chvália.

obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kose občasne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose „Svätého Antona“ nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hosťárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kuvaní cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu dobrostojím, a ktorá by sa nešikla, takú zamienim.

Cena kôš „Svätého Antona“:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielňa pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník illustrovaný pošlem zdarma.

Récese.

Oznam!

Račisdorf.

Mám tú česť oznámiť ctenému obecnstvu, že b. roku 3 ho júna som nový hostinec otvoril ku

„Uhorskej Koruni“

zvaný. — Odporúčam ct. obecnstvu len spravodlivé nápoje a jedla, vo vlastnom dome č. 132.

S úctou

KÁROL WÜRFL, hostinský.

➡ Velebným farským úradom. ➡

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

➡ Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

OHLAS

ku cteným pánom Holičanom a Spoluobčanom!

Dľa zákona od roku 1875 XXXVII. § 485 je každý majiteľ ktorý jeho ústavy u bár ktorej poisťujúcej spoločnosti o proti skody ohňa poisteniu má opravení, poisťujúci záväzok vypovedá a to v každom roku, a aj v tom páde, jestli by choda 50 vechslu bo! podpísal.

Násedkom toho upozorňujem všetkých tých pánov gazdov, ktorý sa od iných poisťujúcich spoločností odtrhali a z dôveri ku mňa — skrze mňa p istiť nechali — a'y v páde skrze spoločnosť „Magyar Francia“ alebo agenta Hechta v Holiči čily píimom alebo slovom šialení boli že im vypoveď prijatá není a že poisťujúci záväzok aj ďalej platnosť má, nech také vyhrazovanie za šialenie a klámstvo považujú a môžu byť presvedčení, že zákon ich chrány a nie klamačov ktorý len jejích nevedomosť zákona proti im použít chcu mladší LÖBL v Hallči.

Dávam na vedomie cteným pánom majiteľom grun'ov na vedomie, ktorí u pá a Jána Ferliga assekurovaní boli, aby svoje poistenie nie u HECHTA len u mňa v Holiči obnovili.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás: metrickij cent
stojí 6 zl. 50 kr.

J. STOWASSER

s rojč hudebných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovažateľ.

V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkace, ťaháče a bijáce hudebné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných čiastkach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posiela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.